

WAT WEET JIJ VAN BOERDERIJEN?

BOERDERIJEN VAN HET REESTDAL
ROUTE 5 km

Zijn je veters gestrikt en heb je je goede humeur meegenomen? Ga dan op ontdekkingsreis. Beleef het boerenleven in Oud Avereest en het Dal van de Reest met onderweg leuke opdrachten. Misschien spot je een ree of das?

Reestdalgroep i.s.m. Landschap Overijssel.

Wat weet jij van boerderijen?

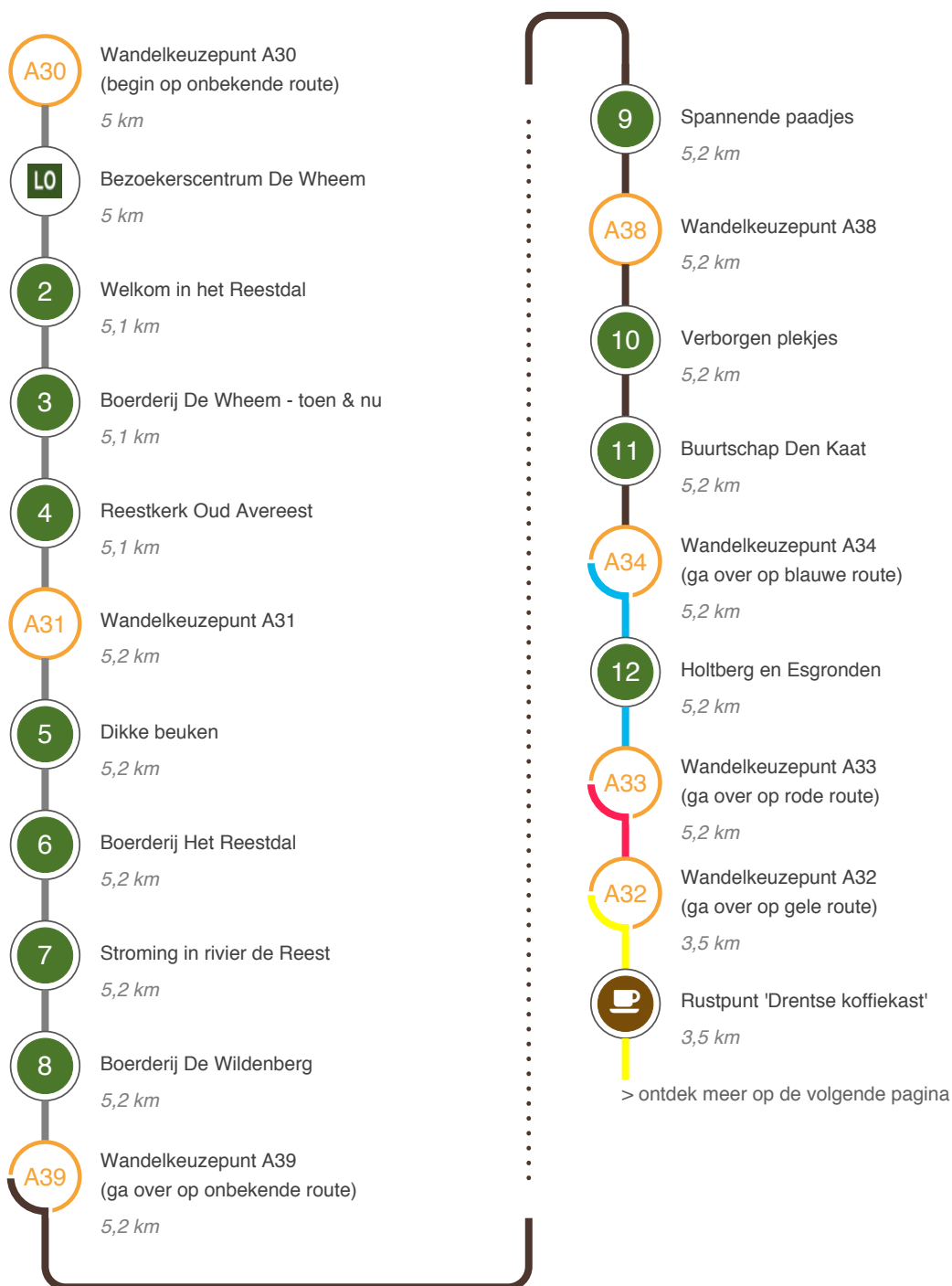
Boerderijen van het Reestdal

Wat weet jij van boerderijen?

Hoe kom ik bij het startpunt?

Startpunt: Bezoekerscentrum De Wheem, Oud Avereest 22, 7707 PN Balkbrug. Tip: In de POI's en instructies (i) staan o.a. interessante weetjes! De hond is welkom, maar kort voor het eindpunt is er een alternatief (volg oranje lijn) tot A30. (Speelnatuurpad 'Bas de Das' is namelijk verboden voor honden.)

Vervolg route

12

Ja dit mag hoor, even naar rechts het boerenerf oplopen tot aan de zogeheten potstal waar wij (foto) in de wintermaanden staan. Heb je dit ook al gezien, aan de buitenzijde staat informatie over de beheerboerderij. Lees ook even de POI.

3,5 km

13

Boerderij De Uilenburcht

3,5 km

14

Boerderij Oud Avereest nr. 1

3,9 km

A29

Wandelkeuzepunt A29

4,3 km

15

Wat hoort er thuis in het bos?

4,4 km

16

Speelnatuurpad De Wheem

4,7 km

17

De vlindermuur

4,9 km

Einde van de route

Wat weet jij van boerderijen?

5 km

Bezoekerscentrum De Wheem

Bezoekerscentrum De Wheem

Bezoekerscentrum De Wheem van Landschap Overijssel is een goed begin- of eindpunt van een middagje Reestdal. In de fraaie boerderij vind je een winkel en je kunt er terecht voor een kopje koffie met krentewegge.

Speelnatuur

Kinderen kunnen zich vermaken met het spannende Speelnatuurpad dat start achter het bezoekercentrum. Ook worden er regelmatig leuke en interessante activiteiten in het landschap georganiseerd voor jong en oud!

<http://www.landschapoverijssel.nl/bezoekerscentrum-de-wheem2> (openingstijden De Wheem)

Wandel- en fietsroutes

De Wheem is een Toeristisch Overstap Punt (TOP); een vertrekpunt voor wandel- en fietsroutes door het Reestdal. Naast de wandelingen van wandelnetwerk Vechtdal, kun je vanaf hier verschillende routes via de app van Landschap Overijssel volgen. Alle routes (ook speurroutes!) vind je via:

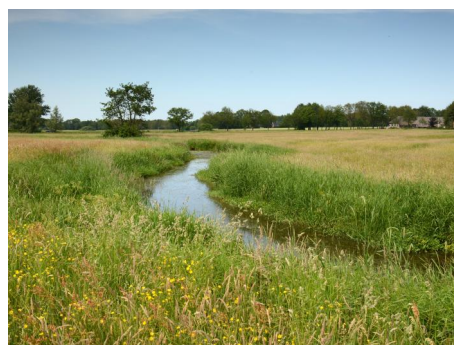
<https://www.landschapoverijssel.nl> (routes Landschap Overijssel)

Welkom in het Reestdal

Welkom in het Reestdal

Op de grens van Overijssel en Drenthe ligt het Reestdal. Een eeuwenoud kleinschalig landschap met bos, heide, hooilanden en oude (keuter-/heren) boerderijen met een interessante geschiedenis. De Reest slingert, merendeels in haar oorspronkelijke vorm tussen Dedemsvaart en Meppel, door het landschap.

<https://landschapoverijssel.nl/reestdal> (Een rijke historie)

Natuurbeheer

Een groot deel van deze route gaat over terrein van Landschap Overijssel. Al 90 jaar beschermen, ontwikkelen en beheren wij de bijzondere natuur en het streekeigen landschap. Het natuurbeheer in het Overijsselse & Drentse Reestdal gebeurt in nauw overleg met de Natuurwerkgroep de Reest.

<https://hetreestdal.nl/> (Diversiteit in het Reestdal)

Streekeigen

In het Reestdal werken wij o.a. aan herstel van natuurlijke bosranden. Ook zijn er plekken waar we het bos gefaseerd uitdunnen en nieuwe streekeigen struiken aanplanten, zoals meidoorn, sleedoorn en Gelderse roos. En we zorgen ervoor dat de hooilandjes direct langs de Reest behouden blijven.

<https://www.landschapoverijssel.nl/wat-we-doen-en-waarom/dossiers/natuurbeheer> (Meer over het natuurbehoud)

Dekzandlandschap & waterbeheer

Tweede helft twintigste eeuw: de natte, lagere gronden van het dekzandlandschap werden in deze periode flink verbeterd met ruilverkavelingen. Hiermee werden de agrarische productieomstandigheden geoptimaliseerd door de percelen van boeren bijeen te brengen en de waterbeheersing te verbeteren.

<https://landschapoverijssel.nl/kennis/landschap/dekzandlandschap> (Dekzandlandschap (link))

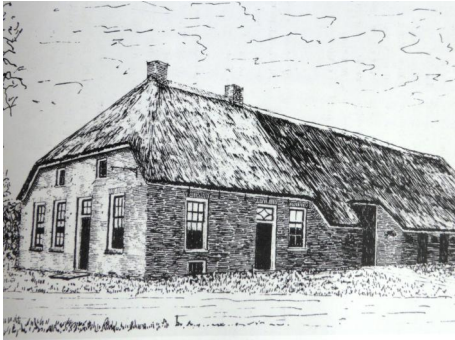
Natuurlijke klimaatbuffers

Het toekomstige natuurbeheer heeft ook onze grote aandacht. Verschillende natuurorganisaties in Nederland pleiten voor het aanbrengen van natuurlijke 'klimaatbuffers' om ons landschap klimaatbestendig te maken. 'Klimaatbuffers' zijn gebieden waar de natuurlijke processen de ruimte krijgen.

<https://www.klimaatbuffers.nl/projecten/beekdal-van-de-reest-fase-1> (Project beekdal, fase 1)

Boerderij De Wheem - toen & nu

Boerderij De Weeme - toen

Vroeger, toen monniken het kerkje in Oud Avereest stichtten, kreeg de pastoor een boerderij met grond erbij. Dit erf werd 'De Weeme' genoemd. In de 18e/19e eeuw was 'De Weeme' in gebruik als boerderij en herberg. Op zondag werden hier na kerktijd de laatste nieuwtjes en volksverhalen uitgewisseld.

Boerderij De Wheem - nu

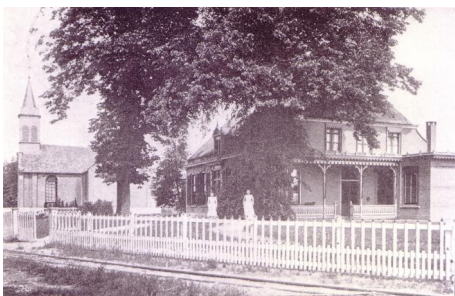
De Wheem is tegenwoordig ingericht als bezoekerscentrum van Landschap Overijssel. Het is een zogenaamd 'hallenhuys'; een historisch boerderijtype met een langgestrekt, driebeukig gebouw met de deel in het midden en stallen aan weerszijden.

Typisch voor het hallenhuys is het ankerbalkgebint (dikke balken). De boerderijen waren ooit allemaal met stro of riet gedekt en hadden lemen vakwerkwanden. Meer informatie, open de link.

<https://hetreestdal.nl/?p=102> (Boerderijen van het Reestdal)

Wat betekent een 'Levensboom'?

Heb je al de 'Levensboom' boven de voordeuren in het buurtschap Oud Avereest gezien? Deze witte boom, gemaakt van gietijzer, heeft een symbolische functie. Met zijn wortels in de bodem en takken gericht naar boven, kan hij worden gezien als een verbinding tussen hemel en aarde; het geeft geluk.

Rijksmonument

Vroeger stonden hier twee boerderijen naast elkaar, tegenover de kerk en de pastorie. De Wheem (nr 22) is nu een rijksmonument. Voor zover bekend is deze boerderij bewoond geweest door een boerengezin tot 1967. Het pand naast de kerk was al die tijd pastorie.

<https://www.hvavereest.nl/lezen-kijken/geschiedenis/> (Geschiedenis Oud Avereest)

Reestkerk Oud Avereest

Geschiedenis Oud-Avereest

De kerk van het buurtschap (gehucht, streekdorp) Avereest kent een lange geschiedenis. Het is in de 12e eeuw ontstaan op een hoge zandrug door ontginningen van de woeste gronden langs het riviertje de Reest. Tegenwoordig hoort Oud Avereest bij de plaats Balkbrug, gemeente Hardenberg.

Parochie Oud-Avereest

De parochie Avereest omvatte buurtschappen aan beide zijden van de Reest, zowel in Drenthe als Overijssel. Aan het begin van de 17e eeuw werd de kerk protestants. Doordat de kerk o.a. onderdak bood aan soldaten, werd het gebouw er niet beter op. Het gebouw stortte in 1635 in, maar werd vernieuwd.

Kerk Oud-Avereest 19e eeuw

Na een periode van veel gesteggel, werd rond 1851 uiteindelijk besloten tot nieuwbouw en wel op de huidige plek. De Reestkerk van nu kreeg in 1852 een torentje. Het kerkorgel kwam in 1866. De boer van De Weeme, nu het bezoekerscentrum van Landschap Overijssel, was toen ook dominee.

St. Vrienden van de Reestkerk

De stichting 'Vrienden van de Reestkerk' heeft als voornaamste doel om de kerk, een rijksmonument, op een passende wijze te exploiteren. Waaronder SKOA concerten (september t/m april op een zondagmiddag). Wisselende exposities (op zondagmiddag) in de ontvangstruimte grenzend aan de Reestkerk.

<https://reestkerk.nl/> (Reestkerk: concert / expositie)

Dikke beuken

Dikke beuken

Zo dat hebben jullie snel gedaan! Eindelijk kunnen jullie mij dan in levende lijve ontmoeten. Haha, jullie zien mij niet hé! Ik jullie wel. Ik ben namelijk geen mens, maar een beukenboom. Welke? De mooiste natuurlijk, helemaal aan het begin van dit pad. Mijn naam is dan ook 'Meneer Beuk'.

Hoe oud ben ik?

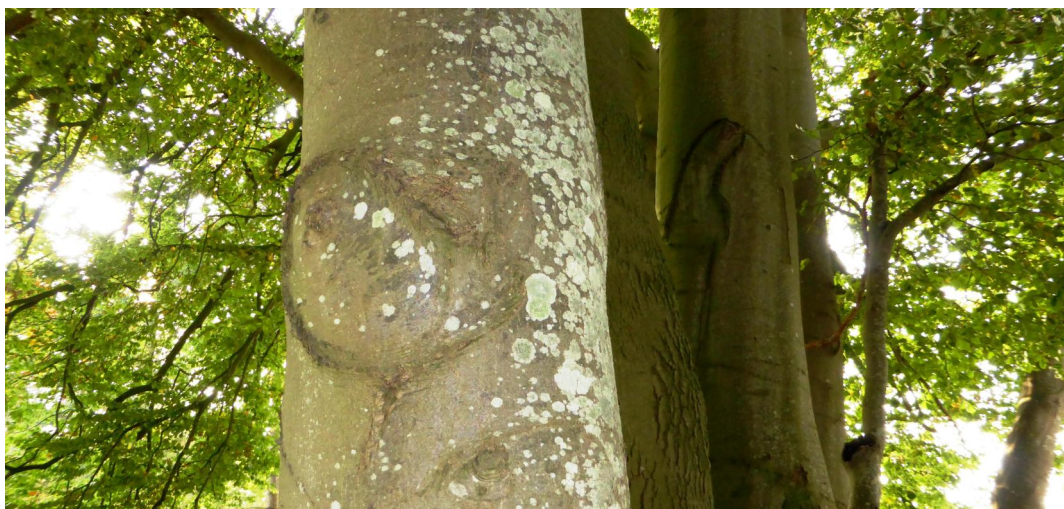
Hoe oud ik ben? Ik ben de tel in de loop der jaren een beetje kwijtgeraakt. Helpen jullie mij op weg? Je kunt achter mijn leeftijd komen door de omtrek van mijn stam op te meten en dit getal te delen door 2,5. Dus pak een meetlint of sla je armen om mij heen.

Leuk om te weten! De spanwijdte van je armen is namelijk gelijk aan de lengte van jouzelf. Oké, begin maar, ik beloof dat ik stil zal blijven staan. Gelukt? Niet aan mij vertellen hoor, want dan schrik ik vast van mijn hoge leeftijd..

Bomen met een gezicht?

Er staan aan het pad, met links de glooiende es, nog meer beukenbomen (ooit aangeplant als een beukenhaag om deze boerderij). Maar weet je ook dat bomen een gezicht kunnen hebben? Ga op zoek en kijk welke figuren jij ziet.

<https://www.geologievannederland.nl/fossielen/planten/beuk> (Lees meer over de beuk (link))

Boerderij Het Reestdal

Boerderij Het Reestdal

Boerderij 'Het Reestdal' is een schitterende oude boerderij met een mooie, oude kapschuur. Aan de achterkant van de boerderij bevindt zich een 'baander'. Deze grote, hoge dubbele deur heeft toegang tot de bedrijfsruimte van de boerderij en zorgde ervoor dat paard en wagen naar binnen konden.

Dan werd de oogst door de boer geladen of gelost. De boerderij heeft een rieten dakbedekking en schuren met wanden van hout. Het Uilenbord op de nok van de boerderij gaf, zoals de naam al doet vermoeden, uilen toegang tot de boerderij voor het vangen van muizen.

Uilenbord

Diverse boerderijen in het Reestdal zijn in het bezit van een uilenbord. Dit is een klein driehoekje onder de nok, dat open is. Door dit 'gat' kunnen uilen de boerderij binnen en zich hier nestelen, met als tegenprestatie dat zij muizen en ander ongedierte uit het graan zouden weren.

Den Westerhuis 1, monument

'Het Reestdal': Deze naam staat boven de grote schuurdeur (baander) en is een gemeentelijk monument. Deze boerderij heeft eeuwen dienst gestaan als het erve 'den Westerhuis'. Nu, met een terugblik naar 1439, staan op dezelfde plek in buurtschap 'Den Westerhuis' nog altijd drie boerderijen.

<https://historischeprojecten.nl/geheugenvanhardenberg/archieven/oude-huisplaatsen/huisplaatsen-te-balkbrug/den-westerhuis-1/> (Erve den Westerhuis (link))

laatsen-te-balkbrug/den-westerhuis-1/ (Erve den Westerhuis (link))

Stroming in rivier de Reest

Grensriviertje de Reest

Onderweg kom je een paar keer over het grensriviertje de Reest, een voormalige hoogveenbeek. Dit riviertje, dat grotendeels nog zijn oorspronkelijke vorm heeft met een verval van 5 meter vanaf de oorsprong De Tippe naar de stad Meppel, vormt de natuurlijke grens tussen Overijssel en Drenthe.

De eerste oversteek gaat richting boerderij De Wildenberg, erfgoedlogies van Het Drentse Landschap.

<https://www.drentslandschap.nl/gebouwen-objecten> (Erfgoed in Drenthe (link))

Bladeren op reis

Help jij mee onderzoeken? Laat een blaadje in het water vallen en begin in seconden te tellen. Loop ondertussen naar de andere rand van de brug. Wanneer het blaadje weer tevoorschijn komt, stop je met tellen. Hoe lang duurt het voordat het blaadje zijn bestemming heeft bereikt?

Is dit 10 seconden, dan duurt het 23 uur voordat het blaadje in Meppel is. Is dit 15 seconden, dan duurt de reis van het blad 1,5 dag. Is dit 30 seconden, dan maakt het blaadje over het water een 3 daagse reis. Wat denk je, zouden de bladeren ook aankomen in de stad Meppel?

Boerderij De Wildenberg

Boerderij 'De Wildenberg'

Al halverwege de veertiende eeuw wordt in de archieven van het klooster van Dickninge (De Wijk) melding gemaakt van 'De Wijldenbarghen', oftewel de woeste berg. Van oudsher werden vanuit de boerderijen in het gebied Wildenberg-Rabbinge de eenmansessen of kampen bewerkt.

Verbouwingen

Boerderij De Wildenberg kent een roerige geschiedenis met een groot aantal verbouwingen. Je kunt je misschien niet voorstellen dat hier in de tweede helft van de 20e eeuw grote mestsilo's waren en een loopstal voor honderden koeien.

Restauratie

Inmiddels is de boerderij mooi gerestaureerd en ontdaan van alle moderne bedrijfsgebouwen. De hoeve ademt nu weer de sfeer van de Reestlanden van een eeuw geleden. Het Drentse Landschap heeft de boerderij De Wildenberg in de jaren negentig aangekocht, het is nu een erfgoedlogies.

<https://www.dewildenberg.nl/> (Geschiedenis 'De Wildenberg')

Teken van welvaart

Beuken- en kastanjabomen in de voortuin vormden een teken van welvaart, maar boden ook de nodige beschutting tijdens een warme zomerdag; het bladerdak van de bomen vormt een natuurlijke parasol.

Spannende paadjes

Ssssssst.....

Vind je het hier ook stil? Meneer Beuk niet hoor! Nou ja, misschien een heel klein beetje? Je hoort hier inderdaad geen auto's langs zoeven en ook van harde discomuziek heb je geen last. Toch kun je veel verschillende geluiden horen. Hoe? Ga maar eens doodstil op dit paadje staan. Luister ...

Bij deze locatie hoort een audiofragment. Luister dit af via de website of de mobiele app.

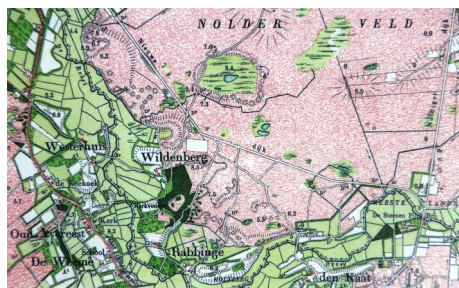
Bomen - Struiken - Planten

Rechts zie je een heel breed zandpad door de bomen, maar het is natuurlijk leuker om, achter elkaar in ganzenpas, het gemarkeerde pad met paarse kop te volgen. Aan dit paadje vele boomsoorten en struiken. Weet jij ook de namen? In ieder seizoen is hier iets anders te zien. Wat zie je nog meer?

<https://www.landschapoverijssel.nl/op-je-eigen-plek/kennisbank/streekeigen-en-inheemse-bomen-en-struiken> (Streekeigen inheemse bomen...)

Woeste gronden

Dit paadje is soms heuvelachtig en weet je wel waarom? Je loopt hier over de zogeheten 'woeste gronden' zoals het ongeveer vanaf de middeleeuwen (zo'n 500 jaar terug) tot 1901 er uit heeft gezien op de kaart. Denk 'nu' in het veld even alle bomen weg en kijk als voorbeeld naar een open stukje. Kaal?

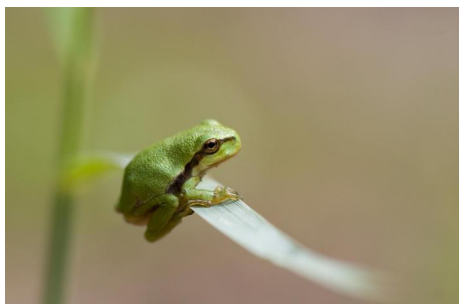
10

Verborgen plekjes

Wat is hier te zien

Wanneer je goed om je heen kijkt, zie je vele omgevallen bomen liggen. Sommigen zijn al behoorlijk aan het rotten en lijken wel dood, maar het bruist nog van leven. Zelfs paddenstoelen voelen zich hier thuis. Turend door de bosrand kun je een aantal verscholen poelen zien. Op de app-kaart ook?

Een vreemde poelgast

De Boomkikker, gifgroen met zuignapjes aan zijn pootjes, is wel een heel vreemde gast. Wordt er een nieuwe poel aangelegd met braamstruiken er-om-heen (liefhebber van ruig) dan is ie er als de kippen bij. Veranderen de leefomstandigheden, dan gaat deze kikker er snel van door.

<https://www.landschapoverijssel.nl/planten-en-dieren-op-je-erf/boomkikker> (Lees meer over de boomkikker)

Buurtschap Den Kaat

Buurtschap Den Kaat

Turend in de verte krijg je een paar boerderijen van het buurtschap Den Kaat in zicht. Het huidige Kerkenpad 2000 (archieffoto) werd Toen ook al intensief bewandeld door de kerkgangers tussen de buurtschappen Den Kaat (Ov), Rabbinge (Dr), De Wildenberg (Dr) naar de kerk in Oud Avereest (Ov).

<https://www.leestekensvanhetlandschap.nl/kerkenpad> (Geschiedenis kerkenpaden)

Ooievaars in het Reestdal

Met een beetje geluk kun je in het natuurreservaat ooievaars, ook wel eibers genoemd, spotten. De ooievaar komt begin maart op een ooievaarsnest (hoge paal) en legt dan 3-5 eieren. Ze broeden om-de-beurt vanaf het tweede ei. Na 33 dagen komt het eerste ei uit. Geboortegewicht, ongeveer 60 gram.

Ze zijn niet direct moeders mooiste. Dik, gedrongen en grijs. Maar daar komt spoedig verandering in! Naarmate ze groter groeien, krijgen ze de kleuren die je op de foto ziet. Na circa 2 maanden slaan ze hun vleugels uit. Voor de ouder-ooievaar komt een drukke tijd aan, veel voedsel zoeken!

<http://hetreestdal.nl/?p=317> (Lees meer over de ooievaar)

12

Holtberg en Esgronden

De Holtberg

Voor de Holtberg en daarna, weids zicht op de esgronden richting buurtschap Den Huizen en Rabbinge. Zomers wordt het natuurgebied omringd door graanakkers waarin diversiteit aan veldbloemen. De naam Holtberg betekent 'Houtberg'. Deze plaatselijke 'berg' valt op door zijn bijzondere ligging.

Zandpaden als verbinding

Het waardevolle cultuurlandschap, gevormd door kleine akkers op de oeverwallen, mooie houtwallekes en hakhoutbosjes, bewaren een herinnering aan de Middeleeuwen. Tussen de buurtschappen Den Kaat, Den Huizen en Rabbinge vormen zandpaden, als vanouds, de enige verbindingsweg richting De Wildenberg.

<http://hetreestdal.nl/?p=5736> (Lees meer...)

Rustpunt 'Drentse koffiekast'

Een heerlijk plekje om even pauze te houden. Je vindt hier een 'Drentse koffiekast' (selfservice, inclusief prijslijst) met onder andere koffie en thee. Het rustpunt is het hele jaar open van zonsopgang tot zonsondergang.

<https://www.drentslandschap.nl/vlees-van-het-landschap> (Vlees van het landschap (HDL))

Beheerboerderijen in Rabbinge

In de wintermaanden staan de Limousin-runderen van Het Drentse Landschap op stal. Bij de twee beheerboerderijen in Rabbinge kun je de runderen van nabij bewonderen, ook in de stelten-hooiberg (foto). Tip van de boer, blijf altijd op afstand! Zomers grazen ze in de weide van Het Drentse Landschap.

13

Boerderij De Uilenburcht

Wat weet jij van koeien?

En wat vind je tot nu toe van de boerderijen? Mooi hé! Als je geluk hebt, zie je hier ook koeien in de wei. Niet altijd, want soms staan ze op stal. Weet je welke koeienrassen hier grazen? Wanneer de boer aanwezig is kun je het hem natuurlijk ook vragen.

Potstal

De Uilenburcht op Rabbinge 7, is één van de beheerboerderijen van Het Drentse Landschap. De boer en boerin wonen en werken op deze boerderij en de koeien staan in de wintermaanden op stal, een zogeheten potstal. Na het kalven mogen ze weer de wei in.

Koeien als terreinbeheerder

<https://www.drentslandschap.nl/vlees-van-het-landschap> (Open deze link)

Dal van de Reest

Wanneer je uitgekeken bent bij de potstal, loop je tussen de schuur en hooischuur terug naar het zandpad en ga je rechtsaf. Zoek het informatiebord bij de Uilenburcht (in de richting van rivier de Reest) en ontdek alles over het 'Dal van de Reest'.

'Eenmanses'

Het Reestdal kent geen dorpen, maar nederzettingen van een paar boerderijen; zogeheten buurtschappen of esgehuchten. Op de kleine akkers rond een boerderij werd vaak rogge verbouwd, net genoeg om met één gezin van te leven. Daarom word zo'n alleenstaande boerderij met akker 'eenmanses' genoemd.

14

Boerderij Oud Avereest nr. 1

Oud Avereest nr. 1

Wanneer je naar de boerderij op Oud Avereest 1 kijkt, zie je o.a. een gebruikerstuin, een levensboom boven de voordeur, een bakhuisje en een boerin die 'onder de pannen' zit. Het grote verschil met de andere boerderijen in Oud Avereest? Deze boerderij heeft een siergevel.

<https://hetreestdal.nl/?p=9999> (Reestdal boerderijen (link))

Functie van het Bakhuisje

Sommige boerderijen hebben een klein stenen schuurtje, een zogeheten bakhuisje. Wanneer er brandhout nodig was om in zo'n bakhuisje de oven op te stoken (voor o.a. brood en koeken bakken), tja, dan moest de boer een (beuken)boom kappen en daarna het hout drogen.

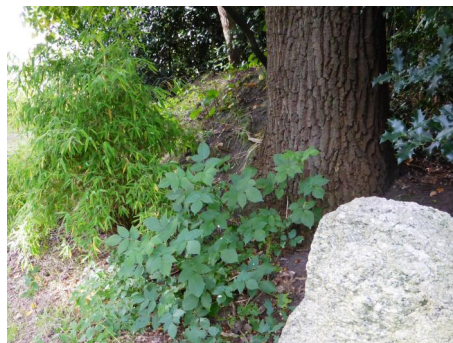
Bakoven

Na het drogen kon het hout in de bakoven. Brood bakken was vroeger een vrouwentaak, daarom stonden de bakhuisjes vaak naast het woongedeelte. Meestal bevindt alleen de opening van de oven zich in het bakhuisje, de bakoven zelf stond buiten.

Wat hoort er thuis in het bos?

Herken jij deze planten?

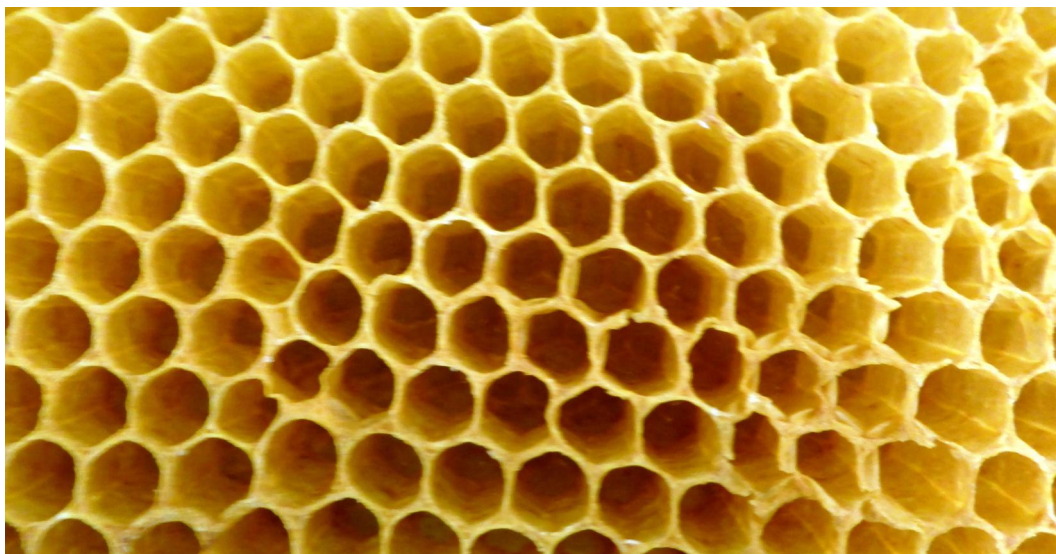
In de achterliggende wandeling heb je natuurlijk al vele verschillende bomen en struiken gezien. Weet jij welke boomsoorten en struiken bij deze dikke Drentse kei groeien? Kijk je nog wat verder bij het huis, dan zie je van dit soort nog grotere struiken. Komt deze plant ook in Nederland voor?

Over hommels

Op het eerste gezicht lijkt een hommelmel op een bij, maar de hommelmel is veel groter en zijn lichaam is bedekt met zwarte, gele of oranje haartjes. Hommelmels doen geen vlieg kwaad en vliegen rond met een bromgeluid. Ze verzamelen, net als bijen, stuifmeel. Bijen zijn wat kleiner dan hommelmels.

<https://www.knnv.nl/hommelmels> (Lees meer over hommelmels)

Over honingbijen

Bijen hebben minder haar op hun lichaam. Bijen bouwen raten (dat doen hommels niet) en leggen een voorraad honing aan. Mensen houden bijen voor de honing. Even verderop kun je bij de aangelegde wal, bij mooi weer, hun gezoem horen. Heb je wel eens honing geproefd?

<https://landschapoverijssel.nl/bij> (Lees meer over de bij)

Speelnatuurpad De Wheem

Speelnatuurpad Bas de Das

Tip: Je volgt rechtsaf, in tegenovergestelde richting, de dassenkop langs een speel-, ontdek- en beleevingspad. Speciaal gemaakt voor de leeftijd 4 tot 12 jaar. Ben je klaar met het spelen? Loop dan na de parkeerplaats het pad Bas de Das uit. In boerderij De Wheem kun je nog verder spelen en kijken!

<https://www.landschapoverijssel.nl/gebieden/de-wheem/speelnatuurpad-van-bas-de-das>

(Lees meer)

Baasjes, en hun viervoeter

Natuurlijk jammer, maar het Speelnatuurpad 'Bas de Das' is niet toegankelijk voor het baasje met hun trouwe viervoeter. Blijf rechtdoor het wandelnetwerk (pijl: rood/groen/geel) vervolgen tot het eindpunt A30 bij De Wheem.

De vlindermuur

De vlindermuur

Op de parkeerplaats van De Wheem staat wel een bijzondere muur. Op het bordje staat voor wie dit muurtje is gemaakt. De foto is gemaakt na de aanleg, zie jij nu precies hetzelfde muurtje? En, zie je daar ook insecten rondvliegen, uitrusten of snoepen van de honing wanneer er bloemen bloeien?

